

Modelaanvraagformulier Vangnetuitkering Participatiewet over 2017

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Gemeenten die een tekort hebben kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn niet ieder jaar hetzelfde, kijk daarom op de website: www.toetsingscommissievp.nl. Op deze website kunt u ook meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag voor 15 augustus 2018.

Een verzoek Vangnetuitkering Participatiewet over 2017 kan uitsluitend via dit door de minister vastgestelde aanvraagformulier worden ingediend. Onderaan dit formulier staat meer achtergrondinformatie bij dit formulier, o.a. over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa.

Dit formulier bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Bij gedeelte 1 (verklaring college) kiest u tussen 1a of 1b:

- 1a: uw gemeente is zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering verleend.
- 1b: uw gemeente is over 2015 en/of over 2016 wel een vangnetuitkering verleend.

Zowel 1a als 1b bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag volgt een tekstveld om het antwoord in te voegen. U kunt hierin tekst en eventueel tabellen of grafieken invoegen. Hierin kan ook worden aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag.

Het formulier gaat door op de volgende bladzijde.

1a. Verklaring college bij eerste verzoek

Indien uw gemeente zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering is verleend, vult u 1a in en laat u 1b leeg. 1a bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld. Bij A, B, en C moet de 'hoofdvraag' (de vet gedrukte zin) worden beantwoord. De subvragen (de bullets direct onder de vraag) zijn suggesties voor gemeenten waar bij de beantwoording op in kan worden gegaan. Deze zijn dus facultatief. De vragen B en C staan toegelicht in een tekstbox.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse van de oorzaken van het tekort.

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017¹ en/of de Benchmark van Divosa².

Analyse tekort BUIG-budget gemeente Vaals

1 Signalering van het BUIG-tekort

Gemeenten ontvangen een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren. Het uitgangspunt hiervan is dat de beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid bij gemeenten ligt. De Participatiewet kent een budgetteringsystematiek. Dit is een financieringssysteem die zo is ingericht dat het gemeenten moet prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te

helpen en te houden. Voor de gemeente Vaals, een gemeente met minder dan circa 10.000 inwoners, geldt dat het BUIG-budget volledig historisch verdeeld wordt. De uitkering voor het jaar t is volledig gebaseerd op het historisch aandeel in de bijstandsuitgaven van jaar t -2. Voor de jaren 2016 en 2017 betekent dit voor de gemeente Vaals een lager budget. Immers, in de T-2 systematiek worden de budgetten voor 2016 en 2017 gebaseerd op de jaren 2014 en 2015. In deze jaren daalde de omvang van het bijstandsbestand en daalden ook de uitgaven I-deel. In 2016 daarentegen, zag de gemeente Vaals zich derhalve geconfronteerd met zowel een daling van het budget als een stijging van de omvang van het bijstandsbestand. De stijging uit 2016 werkt nog door in 2017.

tabel 1: ontwikkeling van het BUIG-budget voor de gemeente Vaals

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Beschikbaar BUIG-budget	4.565.180	4.502.986	4.753.413	4.517.086	4.099.621	3.959.874

In de loop van 2016 werd duidelijk dat er in 2016 een tekort op het BUIG-budget zou ontstaan. Ondanks dat dit tekort onder de 5 % bleef, is toch een verbeterplan opgesteld en gedeeld met de gemeenteraad. Bij het opstellen van de begroting voor 2017 werd gesignaleerd dat de voorlopige BUIG-uitkering wederom lager was dan in 2016. In de loop van 2017 werd duidelijk dat het tekort groter zou zijn dan 5 %, waardoor mogelijk een aanspraak op het vangnet BUIG zou ontstaan. dit heeft geleid tot een nieuwe analyse en een bijgesteld verbeterplan. Beiden zijn Q3 gedeeld met de gemeenteraad middels een raadsinformatiebrief en bespreking in de betreffende raadscommissie.

2. Omvang van het tekort

tabel 2: omvang van het tekort BUIG-budget gemeente Vaals

Relevante inkomsten	3.959.874
Relevante uitgaven	4.253.544
Tekort	293.670 (7,42 %)
Eigen risicodrempel	197.944
Resterend tekort	95.676
Vangnetuitkering (50%)	47.838
Voor eigen rekening gemeente Vaals	245.782

3. Oorzaken van het tekort

1 *Verdeelsystematiek*

Zoals gesteld onder 1) geldt voor de gemeente Vaals, een gemeente met minder dan circa 10.000 inwoners, dat het BUIG-budget volledig historisch verdeeld wordt. De uitkering voor het jaar t is volledig gebaseerd op het historisch aandeel in de bijstandsuitgaven van jaar t - 2. Voor de jaren 2016 en 2017 betekent dit voor de gemeente Vaals een lager budget. Immers, in de T-2 systematiek worden de budgetten voor 2016 en 2017 gebaseerd op de jaren 2014 en 2015. In deze jaren daalde de omvang van het bijstandsbestand en daalden ook de uitgaven I-deel. Dit leidt dus tot een lager budget in 2017.

2 *Historische omvang bijstandsbestand*

De gemeente Vaals heeft al vele jaren te maken met een uitzonderlijk hoog bijstandsbestand. De bijstandsdruk is hoger dan het landelijk gemiddelde en ook hoger dan in de omliggende gemeenten¹.

tabel 3: percentage huishoudens met een bijstandsuitkering ten opzichte van het totale aantal huishoudens

Jaar	Landelijk	Eijsden-Margraten	Gulpen-Wittem	Maastricht	Meerssen	Vaals	Valkenburg aan de Geul
2015	6,1	1,9	2,2	5,8	2,5	6,5	3,9
2016	5,7	1,9	2,3	5,8	2,5	6,9	4,0
2017	5,7	2,1	2,2	5,7	2,8	6,7	3,8

De gemeente Vaals voert al jaren een actief beleid op de bijstandsomvang, dat is gericht op het beperken van de instroom, het verhogen van de uitstroom en het bevorderen van een stijging op de participatieladder. dit heeft ertoe geleid dat de gemeente Vaals inloopt op het verschil met het landelijk gemiddelde (2011: landelijk 4,7 en Vaals 6,4, verschil 1,7. 2017: landelijk 5,7 (=1) en Vaals 6,7 (=0,3), verschil 1,0).

Hierbij wordt opgemerkt dat in 2016 en 2017 ruim 16 % van het bijstandsbestand parttime inkomsten uit arbeid in een dienstbetrekking heeft. Een en ander leidt tot de volgende bestandsontwikkeling:

¹ Hierbij is een vergelijking gemaakt met de gemeenten waarmee de gemeente Vaals participeert in een gemeenschappelijke sociale dienst.

Tabel 4: bestandsontwikkeling gemeente Vaals

Aantallen per 31-12	2012	2013	2014	2015	2016	2017
WWB/P-wet	279	288	264	262	277	268
IOAW	20	17	17	17	15	18
IOAZ	0	1	1	1	1	2
Totaal	299	306	282	280	293	287

3 Kenmerken bestand

Uit een analyse van het bijstandsbestand einde 2016 blijkt dat:

- Circa 65 % een arbeidsvermogen heeft van 50 % of lager.
- Slechts 20 % van het bestand heeft een arbeidsvermogen van 50 % of hoger.
- Circa 60 % van het bijstandsbestand is ouder dan 45 jaar (landelijk 45 %).
- Circa 53 % van het bijstandsbestand beschikt niet over een startkwalificatie.
- Bijna 40 % van het bijstandsbestand heeft al langer dan 5 jaar een bijstandsuitkering.

Het moge duidelijk zijn dat de doelgroep van de gemeente Vaals moeilijker te bemiddelen is naar werk of participatie. Toch is slechts circa 4 % van het bijstandsbestand volledig ontheven van de arbeidsverplichtingen. Uitgangspunt voor de gemeente Vaals is dat we het aanwezige potentieel zoveel mogelijk willen benutten. Als de mogelijkheden niet op het vlak van betaald werk liggen, worden andere mogelijkheden in kaart gebracht/ ingezet.

Naast deze globale analyse is een analyse gemaakt waarbij achterliggende problematieken zijn onderzocht, die de arbeidsinschakeling kunnen belemmeren. De top 3 van achterliggende problematieken zijn:

- Taalvaardigheid / laaggeletterdheid / anderstalig
- Mentale belemmeringen
- Fysieke belemmeringen

4. Gevolgen van wettelijke ontwikkelingen

Met ingang van 2015 kunnen jonggehandicapten die nog wel arbeidscapaciteit hebben geen aanspraak meer maken op een uitkering ingevolge de Wet werk en arbeidsondersteuning jong gehandicapten (Wajong). Deze jongeren melden zich nu bij de gemeente voor het aanvragen van een gemeentelijke uitkering. Weliswaar kunnen deze mensen aan het werk, maar daar is vaak een voorziening voor nodig (bijvoorbeeld loonkostensubsidie of intensieve begeleiding). Deze nieuwe doelgroep is in hoge mate afhankelijk van de voorzieningen die de Participatiewet biedt om aan het werk te gaan en is daarmee een 'zwaardere' groep om te

bemiddelen. Deze aangescherpte eisen hebben invloed op de toename van het aantal uitkeringen.

Het aantal jongeren met een bijstandsuitkering bedraagt in de gemeente Vaals 23. Slechts 3 van hen hebben een arbeidsvermogen van meer dan 50 %.

Daarnaast is er vanaf 2015 geen instroom meer in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). Ook mensen met een gemeentelijke uitkering konden als zij tot de doelgroep hoorden en er plaats was in dienst komen bij het Wsw-bedrijf. Dit is nu niet meer mogelijk. Deze mensen behouden dus hun recht op een gemeentelijke uitkering. Voor 6 personen met een bijstandsuitkering geldt dat in de oude situatie voor hen een wsw-indicatie zou zijn geadviseerd.

Tenslotte is een oorzaak van de landelijke stijging de verhoging van de AOW – gerechtigde leeftijd. In 2016 is de leeftijdsgrens met drie maanden verhoogd tot 65 jaar en zes maanden. Daardoor wordt de uitstroom uit de bijstand naar de AOW voor een groot aantal 65 plussers uitgesteld. In de gemeente Vaals geldt dit voor 6 personen.

5. *verhoogde taakstelling huisvesting statushouders*

Het aantal personen dat de gemeente Vaals conform de taakstelling huisvesting statushouders moet huisvesten, nam de afgelopen jaren fors toe. Over de periode 2015 tot en met juli 2017 heeft de gemeente Vaals 63 personen (inclusief kinderen) ondergebracht. In de PW is dit een groep waarbij de weg naar werk meestal lang duurt vanwege taalachterstand en fysieke en psychische beperkingen onder meer als gevolg van traumatische ervaringen.

Daarnaast ziet de gemeente Vaals zich, mede door kenmerken van de woningvoorraad, geconfronteerd met verhuizing van statushouders die na aanvankelijke huisvesting elders, naar onze gemeente komen om hier te wonen, dit zonder dat zij reeds ingeburgerd zijn. De taakstelling bedroeg voor de gemeente Vaals 35 personen, er zijn voorts 16 familieleden nagereisd en 10 personen hebben zelf een woning in de gemeente Vaals gezocht. Voor personen met een niet-westerse achtergrond geldt voorts dat deze doelgroep moeilijker te bemiddelen is op de Vaalse arbeidsmarkt, die zich voor een deel over de grens in Duitsland bevindt.

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren

Omschrijf in onderstaand tekstveld welke maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan het reduceren van dit tekort.

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen maatregelen genomen in 2017-2018 en maatregelen uit eerdere jaren.
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Toelichting bij B

- De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van inlevering van het verzoek (15 augustus 2018).
- Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage* aan de reductie van het tekort.

Verbeterplan gemeente Vaals

Zoals gezegd is reeds in 2016 gestart met een verbeterplan ter verbetering van het resultaat en ten behoeve van tekortreductie. Onderstaand staan de maatregelen uit 2016 en 2017 opgesomd. Deze zijn respectievelijk in 2016 en 2017 met de gemeenteraad gedeeld middels een raadsinformatiebrief en een toelichting in de betreffende raadscommissie.

Verbeterplan 2016

Het beleid is en blijft gericht op het zoveel mogelijk beperken van de instroom en op een actieve benadering van het "zittend bestand" ter bevordering van de uitstroom.

1 instroombeperking

Om de instroom in de gemeentelijke uitkeringen effectief te beperken zijn de toetsing en controle aan de poort een belangrijk middel.

- Door een grondige screening op voorliggende voorzieningen (bepalen of iemand aanspraak kan doen op een andere voorziening, bijvoorbeeld) kan een besparing op het BUIG-budget worden gerealiseerd.
- Wanneer iemand zich bij de gemeente meldt voor een uitkering dan wel ondersteuning (en tot de doelgroep van de Participatiewet behoort), dan vindt volgens het Work First principe een directe confrontatie met werk plaats. Werk gaat immers boven uitkering. Uiteraard vindt confrontatie met regulier werk allereerst plaats via het werkgeversservicepunt Podium24, maar ook via alle andere kanalen die op de arbeidsmarkt voor handen zijn. Mensen die in staat zijn zelfstandig naar werk te zoeken gaan eerst vier weken zelf aan de slag.
- In het kader van de Work First aanpak kan eveneens het Transferium Werk en Bijstand (TWB) worden ingezet. Hier komen mensen direct in een reële werkomgeving terecht en kunnen zij werknemers- en vakvaardigheden onderhouden en ontwikkelen. Ook wordt aan de hand van het Transferium Werk en Bijstand gediagnosticeerd teneinde de mogelijkheden tot werken en participeren van de klant in beeld te brengen.
- Wat jongeren betreft (tot 27 jaar), vindt de confrontatie met werk vooral via scholing plaats. Jongeren moeten immers voldoende en adequaat opgeleid de arbeidsmarkt kunnen betreden. Met hen zal eerst bekeken worden of scholing een optie is alvorens één van de vormen van werk wordt ingezet. Net zoals werk boven uitkering gaat, gaat daarmee scholing boven uitkering. Wanneer scholing geen optie meer is, moeten ook jongeren zich zo breed mogelijk richten op werk. Voor hen geldt immers bij uitstek dat de periode in de uitkering zo kort mogelijk moet zijn. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is daarbij van essentieel belang, waarbij met name oog moet zijn voor de bijzondere kenmerken van de jongeren die voorheen in de Wajong zouden stromen.
- Daarnaast controleert Vaals streng op onrechtmatigheden en fraude. Er is een stevige aanpak ontwikkeld waar in de BOA sociale zaken nauw samenwerkt met de overige BOA's, handhavers en vergunningverleners. Momenteel wordt bekeken of hiervoor extra capaciteit kan worden ingezet. Vanuit Vaals is er tevens een korte lijn met de IND om te voorkomen dat men een beroep doet op onze sociale voorzieningen die het verblijfsrecht aantasten, zonder dat daarop geacteerd wordt.
- Wanneer mensen zich uiteindelijk vestigen in Vaals middels een BPR inschrijving wordt bij de aanvraag voor een gemeentelijke uitkering een nader onderzoek gedaan of er feiten en omstandigheden zijn waardoor gesteld kan worden dat sprake is van ongenoegzaam besef van verantwoordelijkheid waardoor betrokkene een periode

wordt uitgesloten of er direct een maatregel van toepassing is. Daarnaast wordt zoals gezegd direct ingezet op werk.

2. Uitstroombevordering

Vaals zet in op:

- Arbeidsbemiddeling over de grens. Middels een jobhunter die zich richt op het vinden van passende vacatures in de Duitse grensgemeenten en het ontzorgen van werkgever en werknemer bij het grenswerken willen we optimale toegang krijgen tot de werkgelegenheid die aldaar te vinden is. Met deze aanpak heeft Vaals afgelopen jaren goede resultaten geboekt.
- Social return. Bij grotere aanbestede werken past Vaals social return toe en spant Vaals zich in om de gegunde partij een lokale werkzoekende ter invulling te kunnen aanbieden, waarbij de keuze uiteraard bij de gegunde partij ligt.
- Intensivering en versterking van de re-integratie activiteiten
 - Voor iedere cliënt in het "oude" bestand wordt het arbeidsvermogen vastgesteld;
 - Voor alle nieuwe cliënten wordt direct het arbeidsvermogen vastgesteld;
 - Alle cliënten dienen zich in te schrijven bij het werkgeversservicepunt Podium-24 en, indien mogelijk, deel te nemen aan diverse projecten die op het gebied van werkgelegenheid worden/zijn geïnitieerd;
 - Versterken poortwachtersfunctie in het kader van re-integratie;
 - Versterken inzet voorliggende voorzieningen en re-integratie instrumenten zoals aanspraken op bijvoorbeeld de Werkloosheidswet of Ziektewetuitkering, Transferium Werk en Bijstand, Podium24 et cetera;
 - Alle cliënten een passend aanbod bieden, zoals doorleiding Transferium, tegenprestatie, vrijwilligerswerk, participatieplek et cetera.
- Parttime uitstroom betekent dat mensen voor een deel over een inkomen beschikken en een aanvulling ontvangen vanuit de participatiewet. Vanuit het principe dat werk boven inkomen gaat, wordt ook op parttime banen bemiddeld, en wordt hierdoor op uitkeringslasten bespaard.
- Jongeren tot 27 jaar gaan terug naar school/Zoekperiode. Jongeren tussen 18 en 27 jaar nemen in de PW een bijzondere positie in. Voor hen geldt een aantal aanvullende rechten en plichten. Wanneer een jongere nog onderwijs kan volgen waaraan studiefinanciering verbonden is, wordt er geen uitkering verstrekt. Hetzelfde geldt voor een jongere die zich in de eerste vier weken na de melding niet of nauwelijks ingespannen heeft om aan het werk te komen. De klantmanagers zijn hier

alert op. Alleen in uitzonderingsgevallen wordt tijdelijk uitkering aan een jongere verstrekt. In een dergelijke situatie speelt vaak een complexe (meervoudige) problematiek. De focus ligt dan op het zo snel mogelijk in kaart brengen wat er speelt, oplossingen aandragen en het op peil brengen/ houden van de arbeidsvaardigheden van de jongere.

3. Overige aandachtspunten

Fraudebestrijding

Een taak van de sociale recherche is om fraude (misbruik of oneigenlijk gebruik van de uitkering) tegen te gaan. Bij de fraude aanpak worden twee methodieken gebruikt. De signaalgestuurde handhaving waarbij een onderzoek wordt ingesteld naar aanleiding van een (fraude)signaal. Deze signalen komen uit de verstrekte gegevens of op andere wijze beschikbare gegevens. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van risicosturing. Het risico wordt bepaald aan de hand van beschikbare risico-instrumenten in samenhang met de door de klant verstrekte gegevens en reeds beschikbare gegevens van de klant.

Daadwerkelijk sanctioneren

Beleidsuitgangspunt is dat bij het niet nakomen van de verplichtingen consequent zakelijk en snel wordt opgetreden. De gemeente Vaals voert een 'lik-op-stuk-beleid' hetgeen inhoudt dat bij verwijtbaar gedrag een maatregel wordt opgelegd, snel wordt teruggevorderd en geïncasseerd..

Debiteurenbeheer/Terugvordering/Verhaal

In het gemeentelijk beleid is geregeld of en wanneer het college gebruik maakt van haar bevoegdheid tot terugvordering. Uitgangspunt binnen de gemeente Vaals is dat ten onrechte ontvangen uitkering altijd wordt teruggevorderd, immers 'fraude mag niet lonen'.

Handhaving

Handhaving is onderdeel van onze integrale dienstverlening. Onze klantmanagers zijn in het contact met de klant altijd alert op mogelijke fraude.

2. Verbeteracties 2017

Met de fusie per 1 januari 2016 van zes gemeenten tot één regionale sociale dienst Maastricht Heuvelland zijn de krachten gebundeld. Niet alleen wordt hernieuwd stevig ingezet op het beperken van de instroom maar ook op het bevorderen van de uitstroom, waarbij gebruik kan worden gemaakt van het ontschot inzetten van de re-integratie

instrumenten en de diensten van Podium24, het werkgeversservicepunt dat de vraag van werkgevers naar arbeidskracht ophaalt en matcht met het arbeidspotentieel in onze gemeente. Ondanks deze aanpak bleek halverwege het jaar dat de gemeente Vaals tegen een tekort op de bijstandsuitgaven zou gaan aanlopen. De analyse die naar aanleiding hiervan is opgesteld, laat zien dat de gemeente een krap BUIG-budget heeft gekregen, dat bij een ongeveer gelijk blijvend bijstandsbestand ontoereikend zal zijn voor dekking van alle uitgaven.

1. *Reeds ingezette acties op het gebied van instroombeperking*

Poortwachtersfunctie

Om de groeiende instroom in de gemeentelijke uitkeringen effectief te beperken dient de toetsing en controle aan de poort een belangrijk doel. Dit gebeurt al consequent, onder meer in samenwerking met team burgerzaken en de IND, om te voorkomen dat mensen die zich onrechtmatig vestigen instromen. De instroom, afgezet tegen de ingezette klantherkenning, bedroeg 56 %.

Work First

Wanneer iemand zich bij de gemeente meldt voor een uitkering dan wel voor ondersteuning (en tot de doelgroep van de Participatiewet behoort), vindt volgens het Workfirst principe een directe confrontatie met werk plaats. Werk gaat immers boven uitkering. Uiteraard vindt confrontatie met regulier werk plaats via het werkgeversservicepunt Podium24, maar ook via alle andere kanalen die op de arbeidsmarkt voorhanden zijn. De gemeente Vaals doet dit ook met inzet van lokale netwerken.

Mensen die in staat zijn zelfstandig naar werk te zoeken, gaan eerst vier weken zelf aan de slag. Dit proces moet goed worden gemonitord (levert cliënt ook de inspanningen die van hem worden verwacht, heeft hij daarbij hulp nodig etc.). Daarna volgen andere vormen van werk, die de Participatiewet biedt: gesubsidieerd werk, werken met behoud van uitkering, tegenprestatie, het Maastricht-Heuvelland alternatief beschut werk et cetera.

Scholingsaanpak jongeren

Wat jongeren betreft (tot 27 jaar), vindt de confrontatie met werk vooral via scholing plaats. Jongeren moeten immers voldoende en adequaat opgeleid de arbeidsmarkt kunnen betreden. Na melding wordt eerst bekeken of scholing een optie is. Is dat niet zo of speelt scholing pas op termijn (instroom kan pas later plaatsvinden) weer een rol, dan moeten ook jongeren zich zo breed mogelijk richten op werk. Hierbij geldt voor jongeren ook nog eens een verplichte zoektermijn van vier weken. Natuurlijk is er wel oog voor de bijzondere kenmerken van de jongeren die voorheen in de Wajong zouden stromen. Zoals gezegd

hebben veel jongeren met een bijstandsuitkering in de gemeente Vaals een beperkt arbeidsvermogen.

Extra inzet sociale recherche

De gemeente Vaals zet in 2017 circa 0,5 fte additionele sociale recherche in. Streven is zo oneigenlijk gebruik van de bijstandsuitkering intensiever op te sporen en zo uitstroom te genereren. Hiervoor werkt de sociale recherche intensief samen met de integrale handhavingsteams van de gemeente.

2. *Reeds ingezette acties op het gebied van uitstroombevordering*

Projecten ten behoeve van statushouders

De grote instroom van statushouders heeft geleid tot het regionaal opstarten van een aantal projecten op het gebied van de toerusting voor en toeleiding van statushouders naar de arbeidsmarkt. De gemeente Vaals is aangesloten bij de Pilot re-integratie vergunninghouders, Project NOW, KIXX en het Duaal traject inburgering/praktijkscholing jonge statushouders SZMH/ROC Leeuwenborgh/Praktech.

Werkgeversbenadering/ophalen van de vraag op de arbeidsmarkt

De gemeente Vaals werkt met de omliggende gemeenten samen op het gebied van de werkgeversbenadering via het werkgeversservicepunt Podium24. Sinds 2014 is een jobhunter actief die zich specifiek richt op de arbeidsmarkt in de aangrenzende Duitse gemeenten. Daarnaast heeft de gemeente Vaals de nodige uitstroom kunnen genereren via de sluitende aanpak VDL Nedcar. Gedurende de looptijd van het project VDL Nedcar zijn 14 werkzoekenden uit de gemeente Vaals aan de slag gegaan bij VDL. Zij zijn momenteel nog alle 14 daar werkzaam. Deze sluitende aanpak wordt nu naar andere ondernemingen uitgebreid.

Alle cliënten dienen zich in te schrijven met Podium24 en, indien mogelijk, deel te nemen aan diverse projecten op het gebied van werkgelegenheid zijn geïnitieerd. Podium24 wordt hierbij ook "aan de poort" ingezet. Voor 45 + ers en jongeren onder de 27 geldt daarbij een specifieke aanpak. Daarnaast geeft de gemeente invulling aan Social Return en nodigt zij ook haar strategische samenwerkingspartners actief uit om in hun inkoop- en aanbestedingstrajecten een Social Returnparagraaf op te nemen.

Instrumenten ten behoeve van personen met een laag arbeidsvermogen

De gemeente Vaals heeft zoals gezegd een grote groep personen met een laag arbeidsvermogen en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit heeft ertoe geleid dat in de

eerste helft van 2017 intensiever is ingezet op deze doelgroep. Door meer in te zetten op groeibanen en loonkostensubsidies art. 10d is met name uit dit segment van het bestand meer uitstroom gerealiseerd.

Daarnaast is op kleine schaal geëxperimenteerd met een meer intensieve begeleiding van deze doelgroep. Binnen de gemeente Vaals is een beweegmakelaar actief. Haar werkwijze en netwerk zijn kleinschalig ingezet om mensen met fysiek/mentale beperkingen te activeren richting betaald werk. Zij heeft een drietal mensen op deze manier naar een duurzame betaalde baan begeleid. Daarnaast is binnen de gemeente een maatschappelijke participatiecoach actief, die gericht is op het activeren richting vrijwilligerswerk. Ook deze aanpak heeft tot uitstroom richting werk geleid. Hiervoor wordt ook het intern facilitair bedrijf ingezet. Dit betreft een aantal werkervaringsplekken binnen de gemeente, waarbinnen bijstandsgerechtigden gedurende een gemaximeerde periode werkervaring kunnen opdoen om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Ook met dit instrument is uitstroom gerealiseerd.

Analysegestuurd werken

Momenteel wordt het arbeidsvermogen opnieuw vastgesteld van het zittend cliëntenbestand (herindicatie), zodat zij op maat begeleid kunnen worden met die aanpak die de beste kansen op werk oplevert.

3. Aanvullende acties

Intensivering van de aanpak over de hele linie

Onderstaand worden een aantal voorbeelden genoemd:

- Naast het feitelijk opsporen van fraude wordt ingezet op het vergroten van de alertheid op fraudesignalen in de keten onderdeel van het project "extra inzet sociale recherche".
- Aan de poort intensiveren van de screening op voorliggende voorzieningen en de mogelijkheden van de Work First aanpak ter confrontatie van werk en voor diagnostiek.
- Het inzetten van de sluitende aanpak van Podium24.

Kostenbeheersing

Van deel naar heel: circa 57 % van de bijstandsgerechtigden in de gemeente Vaals is alleenstaand. Dit levert 2 kansen op. Deze doelgroep is met een fulltimebaan niet alleen uit de uitkering, maar het inkomen neemt dan ook fors toe. De armoedeval is beperkt. Dat is een goede motivator voor het aanvaarden van werk. Ook met een deeltijdbaan (vanaf circa 25 uur) is deze doelgroep uit de uitkering. De armoedeval is dan ondervangen doordat de

meeste inkomensondersteunende maatregelen ook boven de bijstandsgrens ondersteunen. Lokale regelingen kennen bijvoorbeeld een inkomensgrens tot 120% van de norm.

Verbeteren uitstroomresultaten

- **Experimenteren met inviterende aanpak waarbij aangesloten wordt op motivatie van /motiverende factoren bij de doelgroep in plaats van een sanctionerende/handhavende/dwingende benadering.**
Hiervoor wordt gedacht aan aansluiting van werk en inkomen op de lokale ketenaanpak basisondersteuning, lokale werkcafe's en een sluitende aanpak.
- **Extra inzet op jongeren**
Zoals gezegd bevinden zich in de gemeente Vaals 23 jongeren in de bijstand. Voorgesteld wordt aan te haken bij de integrale jongerenaanpak, waardoor deze doelgroep intensiever begeleid wordt. Daarnaast wordt ruimte in de instrumenten die deze doelgroep ondersteunen in de weg naar werk gecreëerd (structurele verruiming aantal groeibanen).
- **Doelgroep voor projecten ten behoeve van statushouders verruimen**
De doelgroep voor projecten ten behoeve van de re-integratie van statushouders zijn sterk afgebakend. Hierdoor kunnen mensen niet altijd deelnemen, enerzijds doordat ze niet binnen de doelgroepdefinitie passen, anderzijds doordat hun profiel afwijkt. Door doelgroepen breder te benoemen en projecten meer af te stemmen op het profiel, wordt beoogd meer uitstroom uit deze groep te genereren.
- **Intensiveren aanpak persoonsgerichte begeleiding van personen met een laag arbeidsvermogen**
Uitbreiden van de begeleiding door beweegmakelaar en maatschappelijke participatiecoach van personen met een beperkt arbeidsvermogen.

Oog voor langetermijnresultaten

Om op de lange termijn het beroep op bijstand in de gemeente te beperken zet de gemeente Vaals tevens in op een aantal projecten om patronen van intergenerationeel beroep op bijstand en langdurige armoede te doorbreken. Hiervoor wordt samengewerkt met de Universiteit Maastricht en de GGD.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde maatregelen, die een bijdrage leveren aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het dus om een indicatie.

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.

Toelichting bij C

- De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen. De toetsingscommissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag (vet gedrukt).
- Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Beoogd effect gemeente Vaals

De gemeente Vaals beoogt als effect van de maatregelen:

- het inlopen van het verschil met het landelijk gemiddelde aantal huishoudens met een bijstandsuitkering
- budgettaire neutraliteit

De gemeente Vaals streeft naar een optimale zelfredzaamheid, (economische) zelfstandigheid en participatie van haar inwoners. Een verlaging van het bijstandsbestand past bij die ambitie. De gemeente voert hier dan ook actief beleid op. Zoals gezegd is dit beleid gericht op het beperken van de instroom, het verhogen van de uitstroom en het verbeteren van de arbeidsmarktpositie en participatie van personen met een bijstandsuitkering. Hierbij wordt als aanpakroute het drieluik diagnose - plaatsing - ontwikkeling gehanteerd. De burger is daarbij het uitgangspunt. Hij/zij werkt naar vermogen, bij voorkeur bij reguliere werkgevers. Maatwerk is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Beleidsuitgangspunt is bovendien dat bij het niet nakomen van de verplichtingen consequent zakelijk en snel wordt opgetreden. De gemeente Vaals voert een 'lik-op-stukbeleid' hetgeen inhoudt dat bij verwijtbaar gedrag een maatregel wordt opgelegd, snel wordt teruggevorderd en geïncasseerd. Met de inwerkingtreding van de Participatiewet is de

Afstemmingsverordening aangepast. Toepassing van de verordening vindt consequent plaats, waarbij aandacht is voor de individuele situatie van de cliënt in de breedte van het sociaal domein.

Een aantal verbeteracties is al in de afgelopen periode ingezet. Voor een deel gaat het hier om procesverbeteringen en samenwerkingstrajecten binnen onze regionale sociale dienst en in de samenwerking met ketenpartners. Deze zijn ook randvoorwaardelijk voor het doen slagen van de verbeteracties. Waar echter lokale aandachtspunten aan de orde zijn, is dit ook lokaal opgepakt. Gelet op de huidige situatie, waarin niettemin een tekort ontstaan is, is een analyse gemaakt van waar nog kansen liggen en waar nog verder op ingezet kan worden om het tij te keren.

Om in 2017 uit te komen met de beschikbare middelen zou het aantal uitkeringsdossiers structureel met 24 moeten dalen. Dit is een daling van 8 %. Dit terwijl landelijk een stijging van 1,15 % voorzien is.

Gerealiseerd in 2017

- een daling van het bijstandsbestand van 4,65 % (landelijke prognose 1,15 % toename)
- van de uitstroom bedroeg 38 % uitstroom naar werk (streefgetal 33 %)
- 10 % van het bestand heeft inkomsten uit arbeid en een gedeeltelijke uitkering
- de uitstroom uit de doelgroep met een arbeidsvermogen 30-80 bedroeg 32 personen
- de opbrengst van elke euro extra inzet van sociale recherche bedroeg ruim 2 euro.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vaals verklaart dat het voor 15 augustus 2018 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

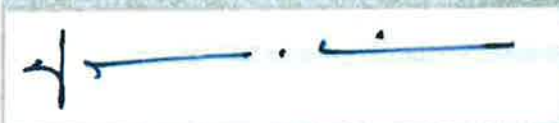
Datum: 22 mei 2018

De secretaris,

mr. drs. J.H.M.J. Bertram

De burgemeester,

drs. R.L.T. van Loo

1b. Verklaring college bij een volgend verzoek

Indien uw gemeente over 2015 en/of over 2016 een vangnetuitkering is verleend, vult u 1b in en laat u 1a leeg. 1b bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld. Bij A, B, en C moet de 'hoofdvraag' (de vet gedrukte zin) worden beantwoord. De subvragen (de bullets direct onder de vraag) zijn suggesties voor gemeenten waar bij de beantwoording op in kan worden gegaan. Deze zijn dus facultatief. De vragen B en C staan toegelicht in een tekstbox.

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse van de oorzaken van het tekort.

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat (opnieuw) een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017^I en/of de Benchmark van Divosa^{II}.
- De mate van effectiviteit van maatregelen uit voorgaande jaren, kan eveneens van invloed zijn op de omvang van het tekort. Kunt u hier in de analyse op ingaan?

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort verder te reduceren
Omschrijf in onderstaand tekstveld welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om een bijdrage te leveren aan verdere reductie van het tekort.

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord onderscheid maken tussen maatregelen genomen in 2017-2018 en maatregelen uit eerdere jaren.
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Toelichting bij B

- Indien uw gemeente over 2015 en/of 2016 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college over 2017 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college verklaren dat interne en externe maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.
- Voorbeelden van externe maatregelen zijn onder andere consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking, advies van adviesbureau of maatregelen die na aanleiding daarvan zijn geformuleerd. Indien maatregelen tot stand komen zonder inbreng van externen worden zij als intern aangemerkt. Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt. Van het college wordt verwacht duidelijk aan te geven hoe externe inbreng leidde tot het nemen van bepaalde maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.
- De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek (15 augustus 2018).
- Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage* aan de reductie van het tekort.

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan het verder reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een indicatie.

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.

Toelichting bij C

- In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot *verdere* tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren.
- De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen. De toetsingscommissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag (vet gedrukt).

Tekstveld voor antwoord gemeente

Klik of tik om tekst in te voeren.

D. Ondertekening

Bij D volgt ondertekening. Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in

de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente [zet hier de naam van uw gemeente] verklaart dat het voor 15 augustus 2018 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: _____

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar:

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat deze verklaring de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

De ondertekening geschiedt door burgemeester en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2018.

De gemeenteraad van de gemeente Vaals stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Datum: 25 juni 2018

Ondertekening

De voorzitter,

drs. R.L.T. van Loo

De griffier,

mr. B.G.P. Hoevenagel

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring college eerste verzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring college bij vervolgvraag kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2017 dient uiterlijk op 15 augustus 2018 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2018 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verplichting gaat verder dan het tijdelijk vangnet, waarbij het feitelijk uitvoeren van maatregelen niet vereist was. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2017 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast heeft Divosa een [factsheet maatregelen](#) uitgegeven o.b.v. de informatie uit de vangnetuitkering 2015.

¹www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/10/19/toel-verdeelmodel-nijstandsbudgetten-2017

²www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

